

การศึกษาความต้องการจำเป็นของสมรรถนะสากลสำหรับนักศึกษาปริญญาเอกด้านสังคมศาสตร์
ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐจากการรับรู้ของนักศึกษาปริญญาเอก
Needs Assessment of Global Competencies for Doctoral Students in Social Sciences
at Public Higher Education Institutions Based on Doctoral Students' Perceptions

กิตติปัทม์ แสงงาม^{1*} กานดา จันทรไธม์² และเกษตรชัย และหิมี²
Kittipat Sangngam^{1*}, Kanda Janyam² and Kasetchai Laeheem²

¹สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110

²คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110

¹Human and Social Development, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Songkhla 90110, Thailand

²Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Songkhla 90110, Thailand

*Corresponding author, e-mail: kittipat.sa@psu.ac.th

(Received: Apr 11, 2025; Revised: Jun 13, 2025; Accepted: Jul 21, 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็น และจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้านการพัฒนาสมรรถนะสากลสำหรับนักศึกษาปริญญาเอกด้านสังคมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาปริญญาเอกที่กำลังศึกษาในสาขาวิชาด้านสังคมศาสตร์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 328 คน ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามสมรรถนะสากลสำหรับนักศึกษาปริญญาเอกด้านสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าดัชนีการจัดเรียงลำดับความสำคัญแบบปรับปรุง และวิเคราะห์เมทริกซ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพที่เป็นจริงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) โดยด้านคุณธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.32$) และทักษะการสื่อสารมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.54$) ส่วนค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็นในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) โดยด้านคุณธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.61$) และความสามารถด้านดิจิทัลมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.40$) 2) เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพที่ควรจะเป็นและสภาพที่เป็นจริงพบว่า สมรรถนะสากลที่ต้องได้รับการพัฒนาแบบเร่งด่วนเป็นลำดับแรกคือ ความเชี่ยวชาญเฉพาะ รองลงมาคือ การแสวงหาและบูรณาการต่อยอดองค์ความรู้ และสมรรถนะที่ควรพัฒนาแต่ไม่เร่งด่วน ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร ความสามารถด้านดิจิทัล ทักษะการแก้ปัญหาซับซ้อน และการคิดสร้างสรรค์ โดยมีค่าดัชนีลำดับของความสำคัญจำเป็นในภาพรวมมีค่าเท่ากับ 0.179 ข้อค้นพบในการวิจัยนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบพัฒนาหลักสูตรและโปรแกรมเสริมสร้างเพื่อเพิ่มขีดความสามารถและยกระดับสมรรถนะระดับบุคคล หน่วยงาน และสถาบันอุดมศึกษาตามความต้องการสู่สากลอย่างเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ : ความต้องการจำเป็น สมรรถนะสากล นักศึกษาปริญญาเอก สังคมศาสตร์

Abstract

This research aims to examine the actual and desired state and prioritize the necessary development of global competencies for doctoral students in social sciences within public higher education institutions. The sample consists of 328 doctoral students studying social sciences at public universities, selected through stratified random sampling. The research instrument used is a questionnaire on global competencies for doctoral students in social sciences. The statistical methods used for data analysis include mean, standard deviation, the Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}), and matrix analysis. Findings indicate that actual state is at a high level ($\bar{X} = 3.83$), with the highest mean in ethics ($\bar{X} = 4.32$) and the lowest in communication skills ($\bar{X} = 3.54$). The desired state is at the highest level ($\bar{X} = 4.50$), with ethics having

the highest mean ($\bar{X} = 4.61$) and digital literacy the lowest ($\bar{X} = 4.40$). When analyzing the relationship between the desired state and actual state, findings show that the global competencies requiring urgent development as a first priority include specialized expertise, followed by the pursuit and integration of knowledge for further advancement. Meanwhile, competencies that should be developed but are not as urgent include communication skills, digital literacy, complex problem-solving skills, and creativity. The overall necessity priority index is valued at 0.179. These research findings can be applied to the design of curricula and enhancement programs aimed at increasing the capabilities and elevating the competencies of individuals, organizations, and higher education institutions to meet global standards in a concrete manner.

Keywords: Needs assessment, Global competencies, Doctoral students, Social sciences

บทนำ

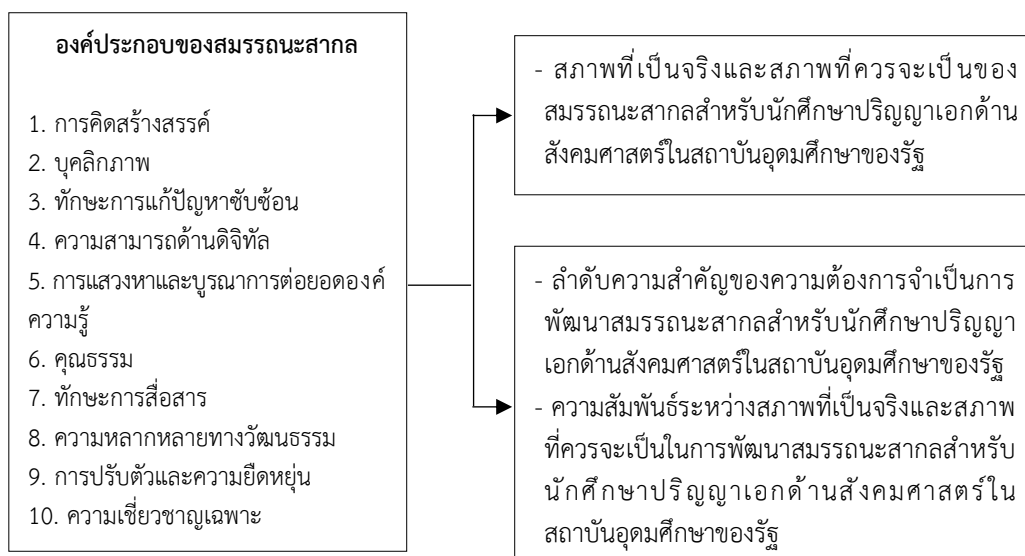
การพัฒนากำลังคนระดับสูงในนโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2563 - 2570 มุ่งเป้าพัฒนากำลังคนและสถาบันความรู้ผ่านสถาบันอุดมศึกษา เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาว และยกระดับการพัฒนาประเทศไปสู่อนาคต มีกลุ่มเป้าหมายสำคัญเป็นผู้เรียนในการศึกษาระดับสูงให้สามารถบูรณาการการเรียนรู้ไปสู่การวิจัย พัฒนานวัตกรรมนำไปสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ (Office of National Higher Education Science Research and Innovation Policy Council, 2019) สอดคล้องกับการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมพัฒนาบุคลากรและการศึกษา ซึ่งเป็นการบริหารจัดการด้านการศึกษารูปแบบใหม่และปฏิรูประบบการศึกษาไทย มุ่งเน้นพัฒนาคนให้มีทักษะทางอาชีพและทักษะเฉพาะทาง มีทักษะในยุคดิจิทัล ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและประเมินช่องว่างทักษะเพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนากำลังคนรูปแบบใหม่ ๆ อย่างไรก็ดีตาม ในปี พ.ศ. 2562 พบว่า ประเทศไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูงในสัดส่วนที่ต่ำมากเพียงร้อยละ 13.80 เมื่อเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้ว (Office of National Higher Education Science Research and Innovation Policy Council, 2022) จากข้อมูลนี้สะท้อนถึงทิศทางนโยบายของประเทศที่พยายามในการวางแผนรองรับกับสถานการณ์ที่เผชิญอยู่ได้ชัดเจน การมีหน่วยงานที่รับช่วงนโยบายเพื่อเตรียมความพร้อมของฐานกำลังคนสมรรถนะสูงให้เพียงพอจึงเป็นประเด็นความท้าทายของประเทศไทยอย่างมาก โดยสถาบันอุดมศึกษาคือ หน่วยงานหลักที่มีหน้าที่สำคัญในการวางกรอบแผนงานในการผลิตกำลังคนให้เป็นระบบเพื่อรองรับการพัฒนาดังกล่าว ซึ่งหากมองเจาะจงเกี่ยวกับการวางกรอบการพัฒนากำลังคนระดับสูงย้อนกลับไปในช่วงเวลา 18 ปีที่ผ่านมา (ปี พ.ศ. 2548 - 2565) พบว่า ภาครัฐมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสำคัญ 3 ฉบับ โดยทั้งช่วงห่างกัน 8 - 10 ปีต่อฉบับ ซึ่งเป็นการปรับปรุงที่เน้นเพื่อพยายามควบคุมคุณภาพในการผลิตกำลังคนระดับสูงเป็นหลัก รูปแบบการจัดการนี้สะท้อนว่า ภาครัฐเล็งเห็นว่า การจัดการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการผลิตกำลังคน แต่ด้วยช่วงเวลาการปรับปรุงแต่ละครั้งอาจทิ้งช่วงเวลานานเกินไป ทำให้ไม่เท่าทันกับความท้าทายในด้านการแข่งขันในสภาวะการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ร่วมกับมีปัจจัยเร่งอื่นทั้งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดด การระบาดของเชื้อไวรัสสายพันธุ์ใหม่ ๆ ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาถูกเร่งรัดให้พบกับความท้าทายใหม่ภายใต้ความคาดหวังของสังคม ในการบ่มเพาะกำลังคนให้มีขีดความสามารถในสมรรถนะใหม่ ๆ ให้สามารถแข่งขันกับนานาชาติในระดับโลกได้มากขึ้น (Lekhakula, 2021)

การหิวยกการพัฒนาสมรรถนะมากำหนดเป็นส่วนหนึ่งของแผนรองรับสถานการณ์ข้างต้น จึงเป็นสิ่งสำคัญและเกี่ยวข้องโดยตรงกับการผลิตกำลังคนระดับสูง โดยเฉพาะสมรรถนะสากลที่เน้นการพัฒนาผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับประเด็นระดับนานาชาติหรือโลก ซึ่งจะช่วยให้บุคคลสามารถเรียนรู้และทำงานกับผู้อื่นที่มีภาษาและวัฒนธรรมต่างกันได้อย่างคล่องแคล่ว มีประสิทธิภาพ และสามารถสร้างผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อโลกได้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับนโยบายภาครัฐในประเทศไทยย้อนหลัง 5 ปี (พ.ศ. 2568 - 2563) พบว่า ที่ผ่านมายังไม่มีการกำหนดสมรรถนะสากลสำหรับนักศึกษาปริญญาเอกหรือสมรรถนะเฉพาะสาขามาก่อน พบเพียงการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2565 ได้แก่ ความรู้ ทักษะ จริยธรรม และลักษณะส่วนบุคคล (Higher Education Standards Committee, 2022) ซึ่งเปรียบเสมือนสมรรถนะแกนกลางสำหรับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐภายในประเทศที่มีกว่า 83 แห่งทั่วประเทศ ดังนั้น เพื่อให้การศึกษาสมรรถนะสากลมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน มีมุมมองที่กว้างขึ้นในการ

กำหนดสมรรถนะใหม่ ๆ ที่สามารถตอบโจทย์การทำงานในสังคมโลกและตรงกับความต้องการของนักศึกษาปริญญาเอก

ผู้วิจัยประยุกต์ใช้แนวคิดสมรรถนะของแมคเคลลีแลนด์ ที่เน้นการระบุและพัฒนาพฤติกรรมที่ขับเคลื่อนให้บุคคลประสบความสำเร็จมากกว่าการวัดสติปัญญาพื้นฐาน (McClelland, 1970) เป็นแนวทางการศึกษาร่วมกับการศึกษาข้อมูลเพื่อกำหนดสมรรถนะในระดับสากลที่เป็นปัจจุบัน และศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ทั้งในต่างประเทศและในประเทศ ช่วงปี พ.ศ. 2548 - 2565 ได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูมที่ได้รับการปรับปรุงโดย Anderson & Krathwohl (2001) กำหนดระดับการเรียนรู้ทุกระดับ ได้แก่ ความจำ ความเข้าใจ การประยุกต์ การวิเคราะห์ การประเมินค่า และการสร้างสรรค์ ในขณะที่สมรรถนะสากลมีความแตกต่างไปตามบริบทแต่ละภูมิภาค โดยสมรรถนะในสหรัฐอเมริกา (NEA Education Policy and Practice Department, 2010) เน้นความตระหนักรู้ระดับสากล ความชื่นชมความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความเชี่ยวชาญในภาษาต่างประเทศ และทักษะการแข่งขันประชาคมอาเซียน (Miguel *et al.*, 2022) ให้ความสำคัญกับทักษะการสื่อสารทางภาษา ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะระหว่างวัฒนธรรม ความเป็นผู้นำ การแก้ปัญหา การปรับตัว และความคิดเปิดกว้าง ในส่วนของสหภาพยุโรป (The Council of the European Union, 2018) มุ่งเน้นการรู้หนังสือ พหุภาษา ดิจิทัล ความสามารถด้านบุคคล สังคม และการเรียนรู้ ความเป็นพลเมือง และความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม ส่วนระดับโลก (World Economic Forum, 2023) เน้นความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการคิด ทักษะดิจิทัล การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกัน การสื่อสาร การเจรจา ความตระหนักรู้ทางสังคมและอารมณ์ ความเท่าเทียม การปรับตัว จิตสำนึก ความใคร่รู้ ความไม่ทอดทิ้ง ความคิดริเริ่ม ความรับผิดชอบต่อสังคม การเป็นพลเมืองโลก และความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา สำหรับประเทศไทยแนวคิดการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของประเทศไทย (Higher Education Standards Committee, 2022) มุ่งเน้นการต่อยอดและการเชื่อมโยงความรู้ การปรับใช้ความรู้และกระบวนการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่เป็นที่ยอมรับ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การสร้างความรู้ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทักษะด้านดิจิทัล การมีคุณธรรม ศีลธรรม และจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพ การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม รวมถึงการมีลักษณะบุคคลที่ดีตามวิชาชีพหรือตามศาสตร์ จากข้อมูลข้างต้นพบว่า สมรรถนะที่กำหนดภายในประเทศไทยและในต่างประเทศ ตามแต่ละภูมิภาคของโลก โดยตามแนวคิดทฤษฎี ล้วนมีองค์ประกอบของสมรรถนะหลายตัวที่มีความคล้ายคลึงกัน และมีหลายองค์ประกอบที่แตกต่างกัน โดยสามารถสังเคราะห์จัดกลุ่มใหม่ตามแนวคิดทฤษฎีได้ 10 องค์ประกอบ ได้แก่ การคิดสร้างสรรค์ บุคลิกภาพ ทักษะการแก้ปัญหาซับซ้อน ความสามารถด้านดิจิทัล การแสวงหาและบูรณาการต่อยอดองค์ความรู้ คุณธรรม ทักษะการสื่อสาร ความหลากหลายทางวัฒนธรรม การปรับตัวและความยืดหยุ่น และความเชี่ยวชาญเฉพาะ ซึ่งข้อค้นพบนี้สะท้อนถึงสมรรถนะใหม่ ๆ ที่แตกต่างจากผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังตามเกณฑ์มาตรฐานแบบเดิมที่ใช้เหมือนกันทั่วประเทศ เปิดโอกาสในการค้นหาแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะใหม่ ๆ เพื่อพัฒนานักศึกษาปริญญาเอก โดยต้องมีการวางแผนศึกษาความต้องการจำเป็นอย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดสมรรถนะเป้าหมายที่ตรงกับความต้องการ ซึ่งจากการสืบค้นงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะและความต้องการจำเป็นจากฐานข้อมูลวิจัยในปัจจุบันพบว่า ส่วนใหญ่นับการพัฒนาสมรรถนะในกลุ่มวิชาชีพเฉพาะหรือองค์กร ได้แก่ ครู พยาบาล นักการศึกษา สถานศึกษา และไม่พบการศึกษารายองค์ประกอบและความต้องการจำเป็นของสมรรถนะสากลสำหรับนักศึกษาปริญญาเอกด้านสังคมศาสตร์

จากเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจการกำหนดมาตรฐานสมรรถนะสากลที่สามารถตอบโจทย์การพัฒนาประเทศและการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกได้เท่าทัน ซึ่งการประเมินความต้องการจำเป็น (Needs assessment) เป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถสะท้อนข้อมูลสภาพบริบทปัจจุบันและความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการปรับปรุงหรือตอบสนอง โดยคำนึงถึงความต้องการจำเป็นของกลุ่มหรือบุคคล นำไปสู่การระบุปัญหาและความต้องการที่แท้จริง ด้วยการวิเคราะห์ขนาดของความแตกต่างของสภาพในปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์เพื่อระบุลำดับความสำคัญ (Priority setting) ของความต้องการจำเป็นที่สำคัญและจำแนกความจำเป็นเร่งด่วนได้ (Wongwanich, 2019) เพื่อการตัดสินใจกำหนดแนวทางการพัฒนานักศึกษาปริญญาเอกของประเทศที่มีศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างผลงานให้เกิดประโยชน์แก่สังคมโลกและสอดคล้องกับบริบทความเป็นระดับสากลต่อไปได้การวิจัยครั้งนี้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของสมรรถนะสากลสำหรับนักศึกษาปริญญาเอกด้านสังคมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
2. เพื่อจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นและแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพที่ควรจะเป็นและสภาพที่เป็นจริงในการพัฒนาสมรรถนะสากลสำหรับนักศึกษาปริญญาเอกด้านสังคมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยมีวิธีดำเนินการดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาปริญญาเอกที่กำลังศึกษาในสาขาวิชาด้านสังคมศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยของรัฐ สังกัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ในปีการศึกษา 2566 จำนวน 12 สาขา จำนวน 2,292 คน (Office of the Permanent Secretary, Ministry of Higher Education Science Research and Innovation, 2024) ซึ่งเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน สามารถใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาในการสร้างองค์ความรู้ใหม่และสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ รวมทั้งเป็นผู้นำทางวิชาการและกำลังคนในระดับสูงในการพัฒนาประเทศ

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาปริญญาเอกที่กำลังศึกษาในสาขาวิชาด้านสังคมศาสตร์ทุกชั้นปี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ สังกัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม จำนวน 328 คน อ้างอิงการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางการสุ่มตัวอย่างสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ที่ความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 ซึ่งเหมาะกับการวิจัยเชิงสำรวจในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ มีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น โดยสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนชั้นภูมิ ใช้ภูมิภาคของประเทศไทยเป็นหน่วยในการสุ่ม โดยวิธีจับฉลากจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐแบบไม่ใส่คืนได้ จำนวน 12 มหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยมหิดล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมโศกราช มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับดังนี้

3.1 ทบทวนวรรณกรรมและสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) ร่างแบบสอบถามมีลักษณะแบบตอบสองคู่ (Dual-response format) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความเห็นเกี่ยวกับสภาพที่ควรจะเป็นและสภาพที่เป็นจริงตามการรับรู้ของตน จากนั้นนำข้อมูลทั้งสองส่วนมาวิเคราะห์เพื่อสะท้อนระดับความต้องการจำเป็น โดยกำหนดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ตดังนี้ มากที่สุด คือ 5 และน้อยที่สุด คือ 1 แบ่งออกเป็น 10 องค์ประกอบ

ได้แก่ การคิดสร้างสรรค์ บุคลิกภาพ ทักษะการแก้ปัญหาซับซ้อน ความสามารถด้านดิจิทัล การแสวงหาและบูรณาการต่อยอดองค์ความรู้ คุณธรรม ทักษะการสื่อสาร ความหลากหลายทางวัฒนธรรม การปรับตัวและความยืดหยุ่น และความเชี่ยวชาญเฉพาะ

3.2 การหาคุณภาพเครื่องมือ ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยส่งตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารและการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 2 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยแบบผสมวิธี จำนวน 1 คน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 - 1.00 จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไข และนำไปตรวจสอบคุณภาพด้วยการทดลองใช้กับนักศึกษาหลักสูตรระดับปริญญาเอกสาขาอื่น จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้เกณฑ์มากกว่าหรือเท่ากับ 0.70 (Cortina, 1993) พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นในภาพรวมเท่ากับ 0.909 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

3.3 การเก็บข้อมูลการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างเดือนมกราคมถึงมีนาคม พ.ศ. 2568 โดยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลไปยังสถาบันอุดมศึกษาของรัฐพร้อมเอกสารชี้แจงสาระสำคัญและวัตถุประสงค์การวิจัยในการตอบแบบสอบถามตามขั้นตอนจริยธรรมการวิจัยในคน

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

3.4.1 การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.49 คะแนน หมายถึง น้อยที่สุด 1.50 - 2.49 คะแนน หมายถึง น้อย 2.50 - 3.49 คะแนน หมายถึง ปานกลาง 3.50 - 4.49 คะแนน หมายถึง มาก และ 4.50 - 5.00 คะแนน หมายถึง มากที่สุด ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มีการนำเสนอในรูปแบบตารางและคำบรรยาย

3.4.2 การวิเคราะห์เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยใช้ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Modified priority needs index: PNI_{Modified}) เป็นวิธีการหาค่าผลต่างของสภาพที่ควรจะเป็นลบด้วยสภาพที่เป็นจริงแล้วหารด้วยสภาพที่เป็นจริง เพื่อควบคุมขนาดของความต้องการให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างเกินไปและให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เมื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นจริงเป็นฐานในการคำนวณ (Wongwanich, 2019)

3.4.3 การวิเคราะห์เมทริกซ์ (Matrix analysis) เพื่อนำเสนอจุดแข็งและจุดอ่อนที่ควรได้รับการพัฒนา แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพที่ควรจะเป็นและสภาพที่เกิดขึ้นจริง (Wongwanich, 2019) ผู้วิจัยกำหนดจุดตัด (Cut-off score) ใช้คะแนนเฉลี่ยรวมของคะแนนแต่ละชุดเป็นตัวแบ่งจุดภาค คือ สภาพที่เป็นจริงเท่ากับ 3.83 และสภาพที่ควรจะเป็นเท่ากับ 4.50 โดยแบ่งตารางเป็น 4 ช่อง คือ ช่อง 1 สมรรถนะสากลสูงกว่าเกณฑ์ ช่อง 2 สมรรถนะสากลดีเกินคาด ช่อง 3 สมรรถนะสากลที่ต้องพัฒนาเพิ่มเติมแบบเร่งด่วน และช่อง 4 สมรรถนะสากลที่ควรพัฒนาเพิ่มเติมแต่ไม่เร่งด่วน

4. มาตรฐานจริยธรรมการวิจัยในคน โครงการวิจัยนี้ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช (REC No. 043/67)

ผลการวิจัย

การศึกษาความต้องการจำเป็นการพัฒนาสมรรถนะสากลสำหรับนักศึกษาปริญญาเอกด้านสังคมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มีผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของสมรรถนะสากลสำหรับนักศึกษาปริญญาเอกด้านสังคมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในแต่ละองค์ประกอบพบว่า ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริงของสมรรถนะสากลสำหรับนักศึกษาปริญญาเอกด้านสังคมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.78) โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ คุณธรรม ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.77) รองลงมาคือ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.82) และบุคลิกภาพ ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.79) ตามลำดับ และทักษะการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.77) ส่วนค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็นในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.71) โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ คุณธรรม ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.69) รองลงมาคือ การปรับตัวและความยืดหยุ่น ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.68) และบุคลิกภาพ ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.65) ตามลำดับ และความสามารถด้านดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.76) จากผลการวิเคราะห์รายองค์ประกอบพบว่า สภาพที่เป็นจริงมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าสภาพที่ควรจะเป็นในทุกด้านและมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อย แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะสากลและเป็นไปในทิศทางเดียวกันในทุกด้าน ดังตารางที่ 1

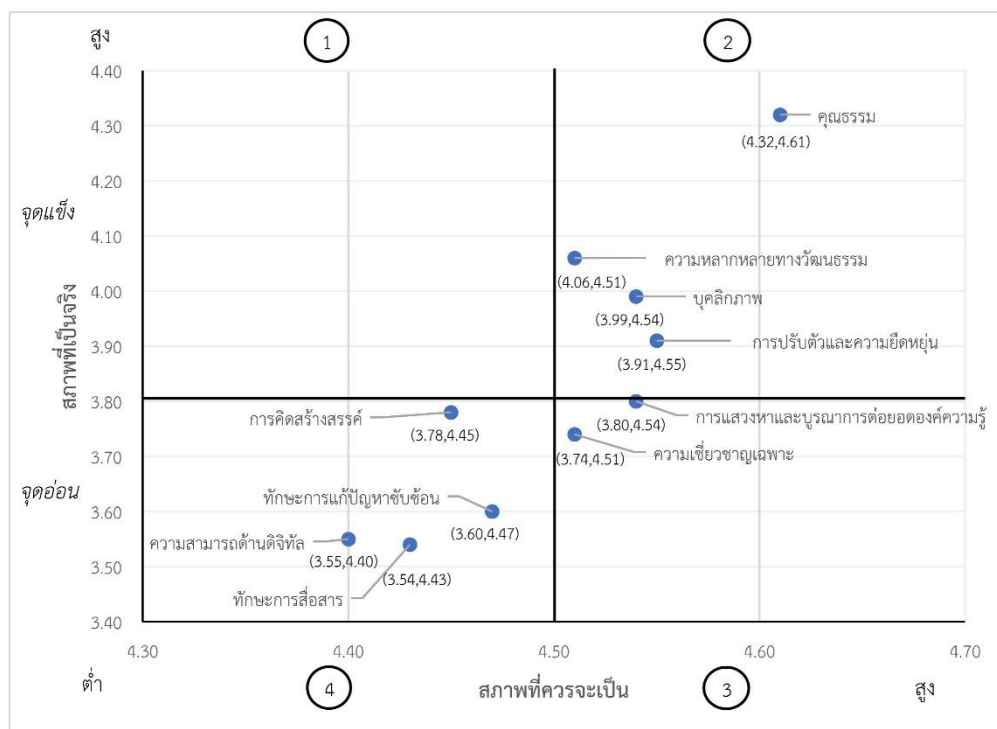

ตารางที่ 1 แสดงสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็น และผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงของสมรรถนะสากลสำหรับนักศึกษาปริญญาเอกด้านสังคมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

องค์ประกอบ	สภาพที่ควรจะเป็น			สภาพที่เป็นจริง			PNI _{Modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. การคิดสร้างสรรค์	4.45	0.68	มาก	3.78	0.73	มาก	0.177	6
2. บุคลิกภาพ	4.54	0.65	มากที่สุด	3.99	0.79	มาก	0.138	8
3. ทักษะการแก้ปัญหาซับซ้อน	4.47	0.68	มาก	3.60	0.79	มาก	0.242	2
4. ความสามารถด้านดิจิทัล	4.40	0.76	มาก	3.55	0.83	มาก	0.239	3
5. การแสวงหาและบูรณาการต่อยอดองค์ความรู้	4.54	0.66	มากที่สุด	3.80	0.73	มาก	0.195	5
6. คุณธรรม	4.61	0.69	มากที่สุด	4.32	0.77	มาก	0.067	10
7. ทักษะการสื่อสาร	4.43	0.78	มาก	3.54	0.77	มาก	0.251	1
8. ความหลากหลายทางวัฒนธรรม	4.51	0.74	มากที่สุด	4.06	0.82	มาก	0.111	9
9. การปรับตัวและความยืดหยุ่น	4.55	0.68	มากที่สุด	3.91	0.75	มาก	0.164	7
10. ความเชี่ยวชาญเฉพาะ	4.51	0.80	มากที่สุด	3.74	0.79	มาก	0.206	4
ภาพรวม	4.50	0.71	มากที่สุด	3.83	0.78	มาก	0.179	-

2. การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น และแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพที่ควรจะเป็นและสภาพที่เป็นจริงของการพัฒนาสมรรถนะสากลสำหรับนักศึกษาปริญญาเอกด้านสังคมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

จากตารางที่ 1 แสดงความต้องการจำเป็นการพัฒนาสมรรถนะสากลสำหรับนักศึกษาปริญญาเอกด้านสังคมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐพบว่า ค่าดัชนีลำดับของความสำคัญจำเป็นแบบปรับปรุงแต่ละองค์ประกอบจากมากไปหาน้อยดังนี้ ทักษะการสื่อสาร (0.251) ทักษะการแก้ปัญหาซับซ้อน (0.242) ความสามารถด้านดิจิทัล (0.239) ความเชี่ยวชาญเฉพาะ (0.206) การแสวงหาและบูรณาการต่อยอดองค์ความรู้ (0.195) การคิดสร้างสรรค์ (0.177) การปรับตัวและความยืดหยุ่น (0.164) บุคลิกภาพ (0.138) ความหลากหลายทางวัฒนธรรม (0.111) และคุณธรรม (0.067) ตามลำดับแสดงให้เห็นว่า นักศึกษาปริญญาเอกด้านสังคมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมีความต้องการได้รับการพัฒนาในภาพรวมคิดเป็นร้อยละ 17.90

ภาพที่ 2 การวิเคราะห์เมทริกซ์ของสมรรถนะสากลสำหรับนักศึกษาปริญญาเอกด้านสังคมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

จากภาพที่ 2 แสดงให้เห็นจุดแข็งของสมรรถนะสากลสำหรับนักศึกษาปริญญาเอกด้านสังคมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ซึ่งเป็นสมรรถนะที่มีความคาดหวังอยู่ในระดับสูงและเด่นกว่าด้านอื่น ๆ ดังแสดงในช่อง 2 คือ คุณธรรม ความหลากหลายทางวัฒนธรรม บุคลิกภาพ และการปรับตัวและความยืดหยุ่น อย่างไรก็ตามไม่พบสมรรถนะสากลสูงกว่าเกณฑ์ในช่อง 1 สำหรับจุดอ่อน พิจารณาได้จากช่อง 3 และ 4 เป็นสมรรถนะที่คาดหวังสูง แต่สภาพที่เป็นจริงยังต่ำกว่าเป้าหมาย โดยเฉพาะในช่อง 3 มี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ ความเชี่ยวชาญเฉพาะ และการแสวงหาและบูรณาการต่อยอดองค์ความรู้ และช่อง 4 มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร ความสามารถด้านดิจิทัล ทักษะการแก้ปัญหาซับซ้อน และการคิดสร้างสรรค์

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพที่เป็นจริงของสมรรถนะสากลสำหรับนักศึกษาปริญญาเอกด้านสังคมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐพบว่า สภาพที่เป็นจริงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านคุณธรรมและบุคลิกภาพที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ทั้งสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็น สะท้อนความคาดหวังที่มีต่อสมรรถนะของนักศึกษาปริญญาเอกด้านจริยธรรมและลักษณะบุคคลที่ระบุดำเนินการที่มีคุณธรรม ศีลธรรม จริยธรรม และหลักธรรมาภิบาลในวิชาชีพอยู่ในระดับสูง รวมทั้งมีบุคลิกภาพลักษณะนิสัย และค่านิยมที่สะท้อนคุณลักษณะเฉพาะของศาสตร์ วิชาชีพ และสถาบันที่ดี (Gunhalila *et al.*, 2024; Higher Education Standards Committee, 2022) ส่วนด้านความหลากหลายทางวัฒนธรรม ถือเป็นสมรรถนะจำเป็นในการทำงานในโลกสมัยใหม่ที่ผู้สำเร็จการศึกษาต้องสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการเผชิญหน้ากับข้อแตกต่างด้านวัฒนธรรม และวิถีคิดในทำงานที่ยืดหยุ่นยืดหยุ่น ภาษาศาสตร์ เพื่อช่วยเปิดโอกาสในการทำงานร่วมกันได้เสรี ลดปัญหาการทำงาน และเข้าใจบริบทในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมได้ (Mahamud, 2020) อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นก็ยังพบว่า มีช่องว่างในทุกด้านแสดงให้เห็นว่า นักศึกษาปริญญาเอกยังคงมีความต้องการพัฒนาอยู่ โดยเฉพาะทักษะการสื่อสารที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งผู้วิจัยสันนิษฐานจากภาคีรัฐและเอกชนเห็นตรงกันว่า ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกต้องได้รับการพัฒนาทักษะนี้ที่ไม่เพียงแต่การมีความสามารถหลายภาษา แต่รวมถึงการใช้ภาษาในการสื่อสารความรู้ โดยกำหนดเป็นสมรรถนะเน้นพิเศษ (Core competence) (Miguel *et al.*, 2022; Boonsit *et al.*, 2022) ในส่วนความสามารถด้านดิจิทัลที่มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อยที่สุดเช่นกันนั้น สะท้อนถึงความต้องการในการพัฒนาของนักศึกษาปริญญาเอกให้สามารถเท่าทันการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีและสามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างปลอดภัยจากภัยคุกคามทางดิจิทัลมากขึ้น

2. การเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นการพัฒนาสมรรถนะสากลสำหรับนักศึกษาปริญญาเอกด้านสังคมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยพิจารณาจากค่าดัชนี $PN_{modified}$ พบว่า สมรรถนะที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดสามอันดับแรกคือ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการแก้ปัญหาซับซ้อน และความสามารถด้านดิจิทัล ตามลำดับ ซึ่งสมรรถนะเหล่านี้มีความจำเป็นในโลกใหม่หลังการแพร่ระบาดของโควิด สถาบันอุดมศึกษาต้องเร่งสร้างบุคลากรที่มีสมรรถนะพร้อมทำงานทันที โดยพัฒนาให้สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในการทำงานมากขึ้น ประกอบกับในปัจจุบันคนใช้เทคโนโลยีมากขึ้น ส่งผลให้ในอนาคตต้องมีทักษะเฉพาะทางด้านดิจิทัลใหม่ ๆ มากขึ้นด้วย เช่น ความรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ การใช้เครื่องมือดิจิทัลในการจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ การออกแบบ และความปลอดภัยไซเบอร์ (Orsuwan *et al.*, 2023) อย่างไรก็ตามนักศึกษาปริญญาเอกยังต้องสามารถคิดวิเคราะห์ได้ในระดับสูง และสามารถเชื่อมโยงความรู้เพื่อการตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนได้ด้วยตนเอง (Ngamkanok, 2024) ซึ่งจากผลการวิจัยนี้พบว่า มีรายละเอียดของสมรรถนะที่สูงกว่าผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของไทย โดยจะส่งผลต่อการนำไปต่อยอดเพื่อออกแบบกระบวนการพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาปริญญาเอกในการจัดการศึกษาให้มีสมรรถนะสูงขึ้น รวมทั้งครอบคลุมความต้องการจำเป็นจริงและสอดคล้องกับสถานการณ์โลกมากขึ้น

นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์เมทริกซ์มีการจำแนกข้อค้นพบที่น่าสนใจว่า สมรรถนะสากลส่วนใหญ่จัดอยู่ในจุดอ่อน โดยเฉพาะในช่อง 3 สมรรถนะที่ต้องการพัฒนาแบบเร่งด่วน เนื่องจากเป็นสมรรถนะที่มีความคาดหวังสูง แต่สภาพที่เป็นจริงยังต่ำกว่าเป้าหมายใน 2 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความเชี่ยวชาญเฉพาะ ซึ่งถือเป็นสมรรถนะที่สะท้อนคุณลักษณะเฉพาะศาสตร์วิชาชีพและสถาบัน มีความสำคัญต่อการผลิตผลงานวิชาการและการประกอบอาชีพตามความเชี่ยวชาญทั้งในระดับสากลและในระดับประเทศ (World Economic Forum, 2023; Higher Education Standards Committee, 2022) อย่างไรก็ตาม

กลุ่มสาขาวิชาด้านสังคมศาสตร์มีสาขาที่หลากหลายกว่า 12 สาขา อาจทำให้การกำหนดสมรรถนะที่สะท้อนความเชี่ยวชาญเฉพาะที่ตรงกับสาขาวิชาทำได้ยาก ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญของอาจารย์ในสาขานั้นร่วมออกแบบหลักสูตรหรือโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะ และมีระยะเวลาในการบ่มเพาะที่เหมาะสมเพื่อให้ตรงตามเป้าประสงค์และความต้องการของสาขา ซึ่งเป้าหมายในภาพกว้างของกำลังคนกลุ่มนี้คือ การนำความเชี่ยวชาญไปใช้แก้ปัญหาสังคมของประเทศในแงุ่มที่สาขาวิทยาศาสตร์ไม่สามารถทำได้ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของประเทศและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเชิงสังคม (Bangkok Business, 2020) 2) การแสวงหาและบูรณาการต่อยอดองค์ความรู้ เป็นสมรรถนะที่จำเป็นทั้งในบริบทระดับสากลและระดับประเทศ กล่าวคือ การมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้สามารถสืบค้นและจัดระเบียบข้อมูลเพื่อเข้าใจสิ่งใหม่ การพัฒนาทักษะเพิ่มเติมให้แก่ตนเองเสมอ สามารถคิดค้นและพัฒนาต่อยอดวิธีการทำงานที่ดีเสมอ (Miguel *et al.*, 2022; The Council of the European Union, 2018; World Economic Forum, 2023; Higher Education Standards Committee, 2022) โดยสมรรถนะนี้เป็นประโยชน์โดยตรงต่อการพัฒนาตนเอง ปรับปรุงคุณภาพการทำงานและชีวิต สำหรับประเด็นในช่อง 4 สมรรถนะที่ควรพัฒนาแต่ไม่เร่งด่วน มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร ความสามารถด้านดิจิทัล และทักษะการแก้ปัญหาซับซ้อน สมรรถนะทั้งสามนี้ตรงกับผลการวิเคราะห์ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในลำดับที่ 1 - 3 แล้ว ยกเว้นหนึ่งสมรรถนะคือ การคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจากการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องระหว่างปี พ.ศ. 2552 - 2565 พบว่า สมรรถนะนี้ปรากฏข้อมูลตรงกันทั้งในเชิงแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยมากที่สุด ประกอบด้วยทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม แนวคิดสมรรถนะ เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาเอกของไทย และงานการวิจัยในระดับนานาชาติ โดยชี้ตรงไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวโดยสรุปคือ ต้องการสร้างบุคคลที่มีความสามารถในการสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่หรือนวัตกรรม มีอิสระทางความคิด สามารถปรับใช้ความรู้และใช้กระบวนการวิจัย เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่เป็นที่ยอมรับในเชิงวิชาการหรือวิชาชีพ แสดงให้เห็นว่า สมรรถนะนี้มีความจำเป็นเชิงประจักษ์ต่อการนำไปพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตามทั้ง 4 องค์ประกอบนี้ยังถือว่าไม่น่าวิตกมากนัก เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่ไม่ได้คาดหวังไว้อย่างสูง แต่เป็นการชี้เตือนให้ผู้บริหารหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องให้ความสนใจ และมีการกำหนดเป้าหมายในการออกแบบพัฒนานักศึกษาปริญญาเอกให้มีความสำคัญสูงขึ้นกว่าเดิมเหมือนสมรรถนะด้านอื่น ๆ

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัยจากการศึกษาสภาพที่เป็นจริงและจัดลำดับความต้องการจำเป็นการพัฒนาสมรรถนะสากลสำหรับนักศึกษาปริญญาเอกด้านสังคมศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สามารถสะท้อนมิติสภาพที่เป็นจริงของสมรรถนะสากลทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อยคือ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการแก้ปัญหาซับซ้อน ความสามารถด้านดิจิทัล การแสวงหาและบูรณาการต่อยอดองค์ความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะ การคิดสร้างสรรค์ การปรับตัวและความยืดหยุ่น บุคลิกภาพ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และคุณธรรม เมื่อพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เป็นรายองค์ประกอบพบว่า สมรรถนะสากลส่วนใหญ่อยู่ในจุดอ่อน โดยสมรรถนะหลักที่ต้องได้รับการพัฒนาแบบเร่งด่วน คือ ความเชี่ยวชาญเฉพาะ และการแสวงหาและบูรณาการต่อยอดองค์ความรู้ และสมรรถนะรองที่ควรพัฒนาแต่ไม่เร่งด่วนคือ ทักษะการสื่อสาร ความสามารถด้านดิจิทัล ทักษะการแก้ปัญหาซับซ้อน และการคิดสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ผลการวิจัยนี้ชี้ชัดว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการศึกษา เช่น ผู้ที่มีหน้าที่ออกนโยบายการศึกษา ผู้บริหารระดับหน่วยงาน และอาจารย์ประจำหลักสูตร สามารถนำไปออกแบบแผนฝึกปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสมรรถนะหลักให้กับนักศึกษาปริญญาเอกที่เข้มข้น และพัฒนาสมรรถนะรองที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพและการทำงานในระดับสากลควบคู่กัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันและกำหนดตัวชี้วัดระดับสมรรถนะสากล (Proficiency scale) ขององค์ประกอบ เพื่อใช้ในการออกแบบพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างหรือกิจกรรมอบรม และมีเกณฑ์การประเมินระดับการพัฒนาของสมรรถนะสากลหลักและรอง โดยควรออกแบบให้เหมาะสมตามบริบทของหน่วยงานหรือหลักสูตร เพื่อให้ นักศึกษาปริญญาเอกสามารถเลือกพัฒนาตนเองได้สอดคล้องกับความต้องการของตนเอง

เอกสารอ้างอิง

- Anderson, L. W. & Krathwohl, D. R. (2001). *A Taxonomy for learning, teaching, and assessing: a revision of bloom's taxonomy of educational objectives*. New York: Longman.
- Bangkok Business. (2020). 'Minister Suvit' mobilizes social science scholars to address the country's deeply rooted problems [Online]. Retrieved February 20, 2024, from: <https://www.bangkokbiznews.com/tech/867494>. (in Thai)
- Boonsit, P., Chawraingern, C. & Sangngam, K. (2022). The study of demand for graduate programs in industrial and organizational psychology. *Dhonburi Rajabhat University Journal*, 16(2), 149-165. (in Thai)
- Cortina, J. M. (1993). What is coefficient alpha? an examination of theory and applications. *Journal of Applied Psychology*, 78(1), 98-104.
- Gunhalila, C., Thongsuddhi, V. & Saesonti, D. (2024). Requirements to study for a doctoral degree in the doctor of public administration program, public administration major (new curriculum 2024), Faculty of Public Administration, Nakhonratchasima. *Journal of Administration and Social Science Review*, 7(4), 49-64. (in Thai)
- Higher Education Standards Committee. (2022). *Announcement on the details of learning outcomes according to higher education qualifications standards, B.E. 2565*. Royal Thai Government Gazette, Volume 139, Special Section 212 Ng, September 9, 2022. (in Thai)
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Lekhakula, A. (2021). Next normal higher education: challenges. *Journal of Education and Innovative Learning*, 1(2), 111-125. (in Thai)
- Mahamud, T. (2020). Multi-cultural management, work and organizational differences. *Journal of Management Science Nakhon Pathom Rajabhat University*, 7(2), 41-49. (in Thai)
- McClelland, D. C. (1970). The two faces of power. *Journal of International Affairs*, 24(1), 29-47.
- Miguel, A. L., Icy, F. A., Anh, N. Q. P., Mark, A. E. & Gunjana, K. (2022). *Graduate employability in ASEAN: the contribution of student mobility*. Jakarta: SHARE Project Management Office.
- NEA Education Policy and Practice Department. (2010). *Global competence is a 21st century imperative*. [Online]. Retrieved February 17, 2024, from: https://www.blackbinder.com/uploads/3/4/0/9/34090823/global_competence21stcentury.pdf.
- Ngamkanok, S. (2024). Graduate competencies under the Thai qualifications framework for higher education in educational administration. *Journal of Education studies Chulalongkorn University*, 52(4), 1-14. (in Thai)
- Office of National Higher Education Science Research and Innovation Policy Council. (2019). *Policies and strategies for NXPO, B.E. 2563-2570, and the science, research, and innovation plan, B.E. 2563-2565*. (in Thai)
- Office of National Higher Education Science Research and Innovation Policy Council. (2022). *Unlock Thailand, empower people to drive the nation forward*. [Online]. Retrieved May 9, 2025, from: <https://www.nxpo.or.th/th/11778/>. (in Thai)
- Office of the Permanent Secretary, Ministry of Higher Education Science Research and Innovation. (2024). *Information on higher education institutions according to the announcements of MHESI*. (in Thai)

- Orsuwan, M., Klaijumlang, M. S. & Krasae-in, A. (2023). Producing graduates of public higher education institutions and job competencies of Thailand's target industries. *Journal of Business Administration the Association of Private Higher Education Institutions of Thailand*, 12(1), 79-96. (in Thai)
- The Council of the European Union. (2018). *Key competences for lifelong learning* [Online]. Retrieved February 18, 2024, from: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/297a33c8-a1f3-11e9-9d01-01aa75ed71a1/>.
- Wongwanich, S. (2019). *Needs assessment research* (4nd Ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- World Economic Forum. (2023). *Defining education 4.0: a taxonomy for the future of learning* [Online]. Retrieved October 7, 2024, from: https://www3.weforum.org/docs/WEF_Defining_Education_4.0_2023.pdf.